

МЕТОДИКА ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Анотація. Досліджено процес відображення доходів та витрат на підприємстві та формування фінансового результату. Розкрито взаємозв'язок доходів та витрат і формування фінансового результату відповідно до П(С)БО 3. Систематизовано та узагальнено порядок відображення фінансового результату на рахунках бухгалтерського обліку.

Аннотация. Исследован процесс отображения доходов и расходов на предприятии и формирование фінансового результата. Раскрыта взаимосвязь доходов, расходов и формирование фінансового результата в соответствии с П(С)БО 3. Систематизирован и обобщен порядок отображения фінансового результата на счетах бухгалтерского учёта.

Annotation. The process of reflection of profits and expenses at the enterprise and forming financial result was studied. Intercommunication of profits, expenses and forming financial result in accordance with P(N) of BO3 is exposed in the article. Order of reflection of financial result on the accounts of record-keeping is also systematized and generalized.

Ключові слова: фінансові результати, доходи, витрати, звіт про фінансові результати, ринковий механізм, прибуток, економічний зміст.

Прибуток є тією метою, заради якої працює або, принаймні, повинно працювати підприємство. У величині фінансових результатів безпосередньо віддзеркалюються всі аспекти діяльності господарюючого суб'єкта: технологія й організація виробництва, система внутрішнього та зовнішнього управління, особливості діяльності, які визначають якість і обсяг виготовленого продукту, рівень собівартості, стан продуктивності праці тощо. Сукупність цих факторів визначають ефективність виробництва і перетворюють прибуток на основну рушійну силу ринкового механізму господарювання та основне джерело економічного та соціального розвитку підприємства та держави в цілому.

Питанням методики визначення фінансових результатів на підприємствах присвячено багато праць як вітчизняних, так і закордонних вчених, серед яких виділимо: В. Котрулі, Л. Пачолі, А. Піетро, Баррема Б. Ф., Л. Батардона, В. Бланшара, Й. Бетге, Герасимович А. М., Гуцайлук З. В., Дем'яненко М. Я., Галагана О. М., Новодворського В. Д. [1 – 3].

Мета даної роботи полягає у такому: дослідити процес відображення у бухгалтерському обліку доходів та витрат на підприємстві і формування фінансового результату, розкрити взаємозв'язок доходів та витрат і формування фінансового результату відповідно до П(С)БО 3, систематизувати та узагальнити порядок відображення фінансового результату на рахунках бухгалтерського обліку.

Фінансові результати господарсько-фінансової діяльності підприємства за звітний період відображаються у Звіті про фінансові результати, що складається згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 3 [4]. Цим Положенням визначені зміст і форма Звіту про фінансові результати, а також загальні вимоги до розкриття його статей. Для малих підприємств може передбачатися спрощена форма Звіту про фінансові результати.

Метою складання Звіту про фінансові результати є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки від діяльності підприємства за звітний період [1, с. 867].

Для визначення фінансового результату підприємства у звіті необхідно порівняти доходи звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи та витрати відображають в бухгалтерському обліку, а на підставі цього обліку у Звіті про фінансові результати у момент їх виникнення, а не в момент надходження або сплати грошей (спосіб нарахування).

Нарахування доходів у Звіті про фінансові результати відображається в момент надходження активу або погашення зобов'язань, які приводять до збільшення власного капіталу підприємства (крім зростання капіталу за рахунок внесків учасників). Витрати відображаються у звіті в момент вибуття активу або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу підприємства (крім зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власникам). Згортання (перекриття) доходів і витрат не дозволяється, крім випадків, передбачених відповідними положеннями (стандартами).

Положенням "Звіт про фінансові результати" (пункти 12 – 37) встановлено економічний зміст статей доходів і витрат та порядок визначення прибутку (збитку) за звітний період [4].

Вимоги до Звіту про фінансові результати визначають і вимоги до організації та ведення бухгалтерського обліку доходів і витрат підприємства. Як і у Звіті про фінансові результати, так і в бухгалтерському обліку виділяють статті, що дають можливість визначити фінансовий результат від звичайної діяльності та надзвичайних подій, а також у складі звичайної діяльності – від основної та іншої діяльності (фінансової та інвестиційної). Така класифікація доходів і витрат має важливе значення для об'єктивної оцінки діяльності підприємства [2, с. 77].

Особливість відображення в бухгалтерському обліку фінансових результатів фінансово-господарської діяльності підприємства полягає в тому, що протягом року фінансовий результат визначається оперативно в Звіті про фінансові результати, а в бухгалтерському обліку він відображається заключними записами по підсумку за звітний рік.

Протягом року на рахунках класів 7 "Доходи і результати діяльності" та 9 "Витрати діяльності" відображаються і накопичуються відповідно доходи та витрати, що дає можливість скласти проміжну звітність про фінансові результати (квартальну, піврічну). У кінці року рахунки доходів і витрат закриваються перенесенням сальдо з цих рахунків на рахунок 79 "Фінансові результати".

Таким чином, основна відмінність бухгалтерського обліку фінансових результатів полягає у тому, що доходи і витрати, пов'язані з реалізованою продукцією (товарами, роботами, послугами), обліковуються протягом року відповідно на рахунках 70 "Доходи від реалізації", 90 "Собівартість реалізації" та інших з оперативним визначенням фінансових результатів за звітні періоди (квартал, півроку) у Звіті про фінансові результати. У бухгалтерському обліку фінансовий результат фінансово-господарської діяльності підприємства визначається та відображається на бухгалтерських рахунках тільки заключними записами на списання сальдо доходів і витрат за звітний рік.

Наук. керівн. Коршунов Є. А.

Література: 1. Бухгалтерський облік в Україні : навч. посібн. / Мін-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львівська політехніка" ; ред. Р. Л. Хом'як. – 7-ме вид., доп. і переробл. – Львів : Інтеллект-Захід, 2008. – 1224 с. 2. Гольцова С. М. Бухгалтерський облік : навч. посібн. / С. М. Гольцова, І. Й. Плікус. – 2-ге вид., переробл. і доп. – Суми : ВТД "Університетська книга", 2007. – 254 с. 3. Верига Ю. А. Бухгалтерський облік: нормативно-правові документи. Коментар : навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / Ю. А. Верига, Г. І. Зима. – К. : ЦУЛ, 2009. – 656 с. 4. П(С)БО 3 "Звіт про фінансові результати", затверджено Наказом МФУ 31.03.99 № 87 // Все про бухгалтерський облік. – 2009. – № 10. – С. 18–22.